

P O S U D E K
školitele disertační práce

Jméno a příjmení studenta: Mgr. Klára Přenosilová

Název práce: Občanskoprávní aspekty samořiditelných vozidel

Jméno a příjmení školitele: prof. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.

Kontrola na shodu: Theses.cz vygeneroval maximální míru shody <1 % u dokumentů na internetu. Turnitin vygeneroval celkové procento shody se všemi dokumenty okolo 15 %. I na základě posouzení práce samotné lze uzavřít, že předložená práce je originálním dílem, je výsledkem tvůrčí činnosti autorky.

1. Formulace cílů, metodika zpracování práce a aktuálnost tématu:

Autorka zvolila téma aktuální reflexe (ne)existující právní úpravy autonomních vozidel. Otázky s novým fenoménem samořiditelných aut související jsou totiž v praxi frekventované, přičemž význam tohoto institutu dynamicky roste, jak dynamicky stoupá počet autonomních vozidel na zahraničních silnicích.

Tématu se chápe ve dvou perspektivách – jednak v mezinárodní (pohled transnacionální) a jednak (dominantně) v perspektivě platné české úpravy (tj. pohled národní). Disertantka se ovšem nespokojuje toliko s analýzami a úvahami nad platným pozitivním právem (popř. jeho východisky, úskalími a limity), ale analyzuje a vyhodnocuje poznatky plynoucí z tuzemské i zahraniční soudní praxe (ve své práci analyzuje více než 50 soudních rozhodnutí vysokých soudních instancí), které kriticky (a nutno říci konstruktivně) staví do světla účelu i smyslu jednotlivých normativních pravidel smluvního a deliktního práva.

Vycházela ze zjištění, že dosavadní stav nauky a poznání o smluvních a deliktních aspektech samořiditelných automobilů není zatím dostatečně jasný ani jednoznačný. Jde proto o téma, které zasluhuje setrvalou pozornost odborné veřejnosti, jak o tom svědčí i diskuse v odborných periodikách (Právník, Soukromé právo, Právní rozhledy, Právní rádce, Jurisprudence atd.), jakož – a to především – i v dosud publikované (zatím ojedinělé) monografické literatuře.

Její analýza tak je přínosem, neboť legislativní posuny na úrovni ČR byly zatím (od přijetí OZ 2012) ve zkoumaných otázkách velmi skromné (připomínáme toliko novelu spotřebitelského práva a spotřebitelské kupní smlouvy) a dosud publikovaná komentářová literatura zkoumané problémy systematicky a zevrubně zatím nereflektuje.

Originalitu autora lze nicméně posuzovat rovněž z hlediska toho, jak dané téma uchopí, jaké otázky (nové, jiné) si položí a jak je dokáže zasadit do aktuálních společenských a právních (národních i zahraničních) kontextů.

Za zajímavé a vhodně zvolené pokládám tyto její výzkumné otázky (teze) - v práci samé jich autorka uvádí více:

- autonomní automobil i software naplňují definici věci v právním smyslu a nejsou subjektem práva (hypotéza č. 1),
- na software autopilota se vztahuje ochrana autorského práva (hypotéza č. 2),
- v obou případech se jedná o výrobek ve smyslu OZ a evropské legislativy (hypotéza č. 3).
- na nový fenomén lze aplikovat stávající právní úpravu vybraných smluvních a deliktních závazkových vztahů OZ (tj. že existují smluvní typy, které jsou použitelné na smluvní vztahy týkající se autonomních vozidel a softwaru autopilota, a že nebude zapotřebí přijmout novou právní úpravu ani v oblasti náhrady újmy, neboť jsou použitelné stávající skutkové podstaty

- na autonomní automobil lze aplikovat stávající právní úpravu koupě (hypotéza č. 4) a s ohledem na softwarové vybavení autopilota také právní úpravu licence (hypotéza č. 5)
- dosavadní skutkové podstaty odpovědnosti za zaviněné porušení právní povinnosti, odpovědnosti provozovatele a odpovědnosti výrobce jsou použitelné i na újmu způsobenou autonomním automobilem a poskytují poškozenému prostředek pro efektivní uplatnění jeho práva na náhradu újmy (hypotéza č. 6).

Originalitu lze spatřovat i v použitých metodách práce a v tom, zda se podaří autorce propojit mezioborové (právní, ekonomické, IT souvislosti) téma – jak ostatně naznačuje sama v úvodu – a nahlédnout jej pod novými úhly. Některé její závěry budou jistě vyvolávat potřebu další odborné diskuse, což je myslím u tohoto tématu žádoucí.

Disertantka v úvodu své práce jasně vymezuje její cíle (analyticko-komparativní, jakož i v závěru syntetické), definuje výchozí teze a klade si otázky, na které se snaží svou prací nalézt odpověď. Vlastní metody práce a přístupu jsou v úvodu zřetelně naznačeny, i z práce samotné je patrné, že zvolila analyticko-syntetický přístup, který kombinuje s deskripční zákonnou úpravou a evaluací odborné literatury, aby nakonec dospěla k obecnějšímu poznatku. V tomto ohledu autorka prokázala nejen schopnost nadhledu nad zákonným textem, doktrínou i relevantní judikaturou, ale především prokázala hlubší pochopení pro východiska a aktuální problémy, jimž čelí současné civilní právo.

O jejím setrvalém zájmu o zkoumanou problematiku svědčí i několik v teorii i praxi známých publikačních příspěvků:

- PŘENOSILOVÁ, K. Pozvánka do budoucnosti – spotřebitelská koupě autonomního automobilu z pohledu občanského zákoníku. Soukromé právo. 2023, Roč. XI, č. 10, str. 24-29.;
- PŘENOSILOVÁ, K. Platooning jako forma sdílení a jeho právní aspekty. In: PICHRT J., PORUBAN A., STONJEK P., DEMOVÁ K., MATĚJKA ŘEHOŘOVÁ L., MORÁVEK J., ELISCHER D., MOCEK O., ANDRÁŠEK M., STEININGER M., PŘENOSILOVÁ K., STAŠA J., KOPECKÝ M., VÁCHA J., Sdílená ekonomika a delikty. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, str. 95-106;
- Několik konferenčních výstupů k dílčím problematikám disertačního záměru.

Svou práci se mnou disertantka pravidelně a pečlivě konzultovala, mé kritické poznámky a připomínky, zejména metodologického rázu, se snažila reflektovat. Disertace je tak výsledkem více jak tříleté systematické práce s primárními zdroji, zahraniční literaturou, relevantní doktrínou a vyvíjející se judikaturou.

2. Logická struktura a členění disertační práce:

Text (416 tis. znaků včetně úvodu a závěru) je celkově přehledně a jasně členěn, jeho struktura je logická, jednotlivé výklady na sebe souvisle navazují. I další vnitřní členění odpovídá klasickým doktrinálním přístupům, zejména je respektováno předepsané členění pro odborný text, tj. úvod do problematiky, shrnutí dosavadního stavu poznání a odborné diskuse nad problémem, stručný rozbor judikatury a další teoretická východiska, nakonec závěr a úvahy *de lege ferenda*.

Práce je rozdělena do 5 velkých kapitol (částí), kdy první z nich usilují o výchozí charakteristiku a vymezení základních pojmů (klasifikace automobilů, SAE klasifikace) a plní spíše roli propedeutickou či definiční. Kapitola druhá analyzuje povahu autonomních vozidel a autopilotů z pohledu občanského práva. Ani zde se autorka nevyhne určitému definičnímu cvičení, při němž nás provede pojmy jako software, programové vybavení, umělá inteligence, počítačový program jako věc v právním smyslu, elektronická osoba atp. I tato kapitola tedy slouží spíše jako odborné předpolí pro další navazující výklady (zejm. kap. 3 a 5).

Kapitola třetí analyzuje postavení autonomního automobilu ve smluvních vztazích, kdy autorka proponuje vedle shrnutí i vlastní úvahy *de lege ferenda* (spotřebitelská kupní smlouva). Své dílčí závěry ohledně spotřebitelské koupě samořiditelného automobilu ostatně publikovala v časopise Soukromé právo. Pozornost dále věnuje licenci a podlicenci a pojmenované (úplatné), resp. nepojmenované (bezúplatné) smlouvě o poskytování softwaru jako služby. Kapitola 4 působí trochu jako vybočení z právních úvah, nakolik řeší otázky etické, a to z hlediska distribuce újmy, resp. negativních následků

vzniklých kolizí autonomního vozidla. Kvituji, že se neomezila jen na standardní klišé (tramvajové dilema), ale že pracovala s empirickými daty (nikoliv vlastními), resp. se studii reflektujícími empirická zjištění a dále „posttramvajovou“ literaturou. Eticko-právní úvahy osvěžuje doporučeními německé etické komise (kap. 4.4.4.).

Významnou kapitolou (pozitivně-právní) je kapitola 5, v níž se autorka zamýšlí nad autonomními auty v deliktálních situacích, a to jak v obecné rovině (základní předpoklady vzniku občanskoprávní odpovědnosti), aby pak následně analyzovala jednotlivé skutkové podstaty civilního deliktu a s tím související aktuální problematiku otázky, tj. obrací pozornost ke konkrétním problémům současného civilního práva, jimiž je kupř. otázka subsumpce jednotlivých deliktálních situací pod stávající normy.

3. Rozsah a úroveň použitých zdrojů a práce s nimi, bibliografické citace, poznámkový aparát:

Při zpracování tématu byl použitý dostatečný počet bibliografických pramenů, které autorka správně uvádí a na konkrétních místech cituje v souladu s citační normou. Poznámkový aparát je adekvátní. Výběr literatury a pramenná základna je reprezentativní a zahrnuje relevantní tituly naší i zahraniční (německé, anglické, slovenské) aktuální právní nauky, dále publikace reflektující právní úpravu starší.

Lze ocenit, že neváhá konfrontovat základní názory české i zahraniční doktríny (Telec, Eliáš, Melzer, Hulmák, Fialová, Krausová, Koch, Wenderhorst, Karner, a mnoho dalších) a odlišná stanoviska právních autorit v daném oboru, přičemž však přichází i s vlastním argumentovaným postojem k problému. Práce s cizojazyčnou literaturou dokládá velmi dobrou orientaci nejen v tuzemských aktuálních otázkách právní úpravy. Oceňuji rovněž práci s občanskými zákoníky Francie, Rakouska, Německa a s předpisy EU.

4. Jazyková, stylistická úroveň a formální úprava disertační práce

Závěr: s výjimkou občasných stylistických chyb je práce psána kultivovaným, odborným a srozumitelným jazykem. S právní terminologií je pracováno správně.

5. Formulace vlastních závěrů (práce s judikaturou, úvahy de lege ferenda)

Práce předkládá řadu podnětných názorů i autorsky originálních závěrů. V práci aktivně pracuje s judikaturou (analyzuje dopad více než pěti desítek judikátů tuzemských soudů, SDEU i zahraničních soudních instancí). U ústní obhajoby by se proto mohla autorka znovu a podrobněji vyjádřit zejména k následujícím otázkám:

- Jaký dopad může mít legislativa EU na národní úpravu v těchto otázkách? Jaké jsou limity těchto unijních vlivů? Co lze očekávat v následující dekádě?
- Jaké praktické důsledky může mít závěr, že autorská majetková práva vztahující se k počítačovému programu autopilota, jsou věci v právním smyslu? Jaká řešení autorka zvažuje?
- V jakých případech je vhodné znovu přemýšlet o kauzalitě a jejím prokazování (míra důkazu) ve sporech o náhradu škody způsobenou autonomním autem? Plynou z toho nějaká rizika pro poškozené/škůdce?
- Co konkrétně by znamenalo, pokud by byla zavedena kategorie elektronické osoby? Kdo by odpovídal za škodu způsobenou takovou osobou – úvahy de lege ferenda.

6. Odborná kvalita zpracování tématu disertační práce

Práce je po odborné stránce standardní, argumentačně podpořena samostatnými odbornými úvahami a závěry, a splňuje tak požadavky kvalifikační práce tohoto stupně, a to jak rozsahem, tak kvalitativní analýzou. Prokazuje přesvědčivé znalosti vybrané závazkověprávní (smluvní i deliktní) civilistické problematiky, jakož i souvisejících soukromoprávních a procesních otázek a celkovou širší orientaci v citovaných oblastech. Je z ní rovněž cítit autorčino zaujetí, nakolik se sama setkala ve svém profesním životě s problematikou autonomně řízených provozů, podělila se tak s námi proto rovněž o praktické postřehy a poznatky.

Závěr:

Předložená práce prokázala vědeckou samostatnost Mgr. Přenosilové při zpracovávání širokého a komplexního tématu, schopnost zorientovat se v zákonné úpravě, doktríně a příslušné judikatuře.

Práci proto **doporučuji k ústní obhajobě před příslušnou komisí pro obhajoby disertačních prací.**

Datum: 1. 11. 2023

Podpis školitele disertační práce
prof. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.